

Bernardas Brazdžionis

TEKA UPĖS

Pamąstymai ant nebesančių gimtųjų namų slenkščio

TEKA UPĖS

Teka upės nuo natangų, sėlių, prūsų
Į pramžių tolimas, gilias gelmes,
Teka dienos mūsų nebe mūsų,
Nutekėsime su jomis istorijon ir mes.

Su jomis istorijon ramiai nuplaukia
Daug šviesių ir daug juodųjų debesų,
Iš kur protėvių senųjų vėlės atsišaukia,
Kur palaidotas ir tu ir aš dar tebesu,

Kur ir mūsų prisikėlimo sunkūs metai
Tūno tūkstančius analų, o kiti
Tartum bankų seifuose opalai ir agatai,
Tartum akmenys archeologų dar neiškasti.

Teka upės — ilgos, plačios, gilios, tyros,
Jų visų joks Kolupaila nesurinks, nesuskaičiuos,
Teka upės — padermės ilgės gyvybės elektryras,
Teka upės, o mes maudomės jose, tartum vaikai svečiuos.

NAKTIES OAZĖ

Aš naktį nespūnoju nieko, kas primintu
Man kasdienybę, paliktą sapnuot dienom,
Kurios sinoptikų sensacijomis minta:
Apiplėšimais, apvogimais, meilėm kruvinom.

Aš nespūnoju nieko, kas tenai paliko
Matyta tikra ir matyta TV ekrane,
Kas einantį tave iš užu kampo tyko,
Ir kuo gyvena pop- ir post- marga minia.

Aš nespūnoju kaip japonų Kobe žemė dreba,
Ar potvynis Los Angeles užtvino priemiestčių gatves,
Ir kad iš mūsų Lietuvos jau viso labo
Tik laidotuvių biurui kelia vestuves.

Kokia graži, linksma sapnų tikrovė
Senom viltim ir jos augintiniais jaunais,
Ji iš tikrovės mus visus išrovė
Ir neša aviacijų aukštų sparnais
Į didelę manifestaciją, apvainikuota,
Kur niekas mažo vabalėlio nenuskaus,
Į neregėtą, negirdėtą, nežadėtą puotą,
Į tyro oro šventę, tartum po lietaus;

Kur debesys lietum pritvinkę nebevaikšto,
Kur auga šaknimis į šimtmečius įaugę ažuolai,
Dienų šiltadaržy gelių lystves kur laisto
Gerieji žmonės, o ne sapno pagimdyti angelai.

KIEK ŽEMĖS, KIEK SAULĖS

Kiek žemės, kiek saulės man, Dieve, davei,
Kiek sodo, ir koks stebuklingas!
Ir šneka gyvybės upelis guviai...
Kiek, Dieve, esu Tau skolingas

Už medį, kaip brolių, už žiedą gelės,
Už tūkstantį žemės stebuklų,
Kada Tau žmogus atiduoti galės
Nors nuošimtį mažą, nors kuklų?

Kiek kartų Tave nesu taręs žodžiu,
Iš Tavo malonės man duotu,
Miškuos paukštėlius kai Tau giedant girdžiu
Linksmų pavasario puotų!

Kiek, Dieve, davei, nepasakęs „Gražink!“,
Dienų, o kiek mėnesių, metų?
O medžiai vaiduokliai ilgyn ir ilgyn
Šešėlių ant kelio man meta.

NEPAKARTOJAMAS MOTYVAS

Pilnas pasaulis pragydušų paukščių,
Žemė pavasario džiaugsmo pilna,
Kaip, mylimoji, tave aš bešaukčiau,
Tu man vienintelė, tu man viena.

Debesys uždengė tau Dievo dangų,
O po nakties vėl sugrįžo diena,
To, mylimoji, žvalgeisi po langų,
Tu man vienintelė, tu man viena.

Tūkstančius mylių skaudžiai atitolus,
Buvo širdis man vilties kupina,
Vėl, mylimoji, augš meilės atolas,
Tu man vienintelė, tu man viena.

Vėl aš kartuju tą seną motyvą:
Buvo, yra ir jo bus negana,
Tartum giesmėj per mišparų votyvą,
Tu man vienintelė, tu man viena.

MES VISI

Mes visi išvaryti iš rojaus —
Mes ir jūs, jie ir jos, aš ir tu,
Ir nežinome savo rytojaus,
Nors ir stovim nuo jo neatstu.

Nors ir jaučiame vaisiaus saldumą,
Nors ir girdim, ką šnabžda žaltys,
Nors ir matom, tartytum per dūmą,
Ko kiti gal aiškiau nematys.

Mes visi vieno žemės egzodo,
Statė, gerbe, nuvertę stabus,
Pasigendame iškirto sodo
Ir ko nieko daugiau nebebus.

ATRAMA

Kas davė kasdienės tau duonos,
Skausme įmaišytos, liūdnos,
Kaip motinos daržo aguonos
Kad dienos žėruot pelenuos?

Kas akmenis rinko nuo tako,
Tau einant naktim ir dienom,
Kely atsiremti ko teko,
Pūluojant žaizdom kruvinom?

Kas vedė paėmęs už rankos
Per lietu vėją tave,
Kad įmestas upėn ir menkas
Nenuplaukui tu su srove?

NEBŪTINAI

Nebūtinai nebūtinai kad kalba jie be žodžių,
Neregiai nebūtinai kad jie nemato
Smulkių dulkių arba saulės suodžių,
Ar šventėlių ar didžiųjų šviesių abatų.

Tikintys nebūtinai jie tiki dangų,
Arba Dievą arba angelų gausybę,
Ir nebūtinai turtuolis perka daiktą brangų,
Elgetos taip pat šios žemės lobius išsikibę.

Imperatoriai nebūtinai valstybes valdo,
Ir išminčiai išmintį nebūtinai mum barsto,
Admiralai plauko ne laivais, o geldom,
O visiems visiems pakanka vieno — karsto.

Šių metų vasario 2 dieną poetas Bernardas Brazdžionis šventė 88-ąjį gimtadienį.

Jono Česnavičiaus nuotrauka (Kaunas)

IR ČIA, IR TEN

Gal tau praeis gyvenimas, kaip sapnas šiurpulingas,
Gražus ar negražus, kurio pakankamai paragavai,
Ir kai visa dienų procesija bus iš akių tau dingus,
Tik pėdsakai paliks kely, kaip averterti laivai.

Ten tau nereiks nei gintis, nei prisipažinti,
Išsivadėti, teisintis, sakyti „taip“ ar „ne“,
Ne tik už darbą, žodį, už nepasakytą mintį,
Nubūdęs ko tu džiūgavai ir ko verkei sapne.

Ten visa tau bus atskleista, ten visa tu regėsi
Tartum kompiuterio spalvotam ekrane,
Kur eita, duota, imta, būta, ar vienam ar dviese,
Ar su savaisiais ar su svetimų marga minia.

Bus buhalterija visa smulkiausiai suskaityta,
Norom ką padarei ir ko nenoromis nepadarei,
Kaip dėjai sienon tu kiekvieną namo plytą,
Sau — sandariai, ne sau — nesandariai.

Ten visa bus kitaip, svarstyklėmis kitom pasverta,
Ir tavo džiaugsmas, ir kitų ir skausmas, ir kančia,
Deja, kas rinkta, saugota, ne gražio gal neverta,
Ir dulkę bus menka tiktai, kas kalnas buvo čia.

PO ŽEMĖS DREBĖJIMO

Ne visi mes gulim po griuvėsiais,
Ne visi išėjom iš urvų,
Ne visi mes džiaugiamės galėsią
Lobit iš idealų negyvų.

Ne visi mes meldžiamės šešėliams,
Ne visi pilaites aukštą rėš
Ir ne visos upės seklūs sieliams,
Plaukiantiems į nuomo marias.

Ne visi praradę žadą žadam
Grįžt laimėtojais kitais keliais,
Į tribūnas iškilmių paradam
Ne visi visus beįsileis.

Ne visi jau tikim, kuo tikėjom.
Vakar dieną, jos kelių tąsa,
Jos gėlėm, jos švenčių orchidėjom
Žydi mūsų žemė ne visa.

JŪRA IR VĖJAS

Baltosios bangos
Bėgo ir bėgo ir dingo,
Vydamos vakaro vėją,
Alkano debesio luotas
Aukštybėse sminga.

Vėjas, iš jūros pabėgęs Orfėjas,
Pas moteris jaunus nuėjęs,
Išdykusias smilgas,
Velniūkščius pasėtas,
Ravėja.

Mėnuo tik vienas
Nieko nedaro,
Bijo jis saulės
Radaro,
Bijo sietyno žvaigždžių
Nakčiai labai pamaldžių.

Vėjas į vandenį gilų
Įbrides nutilo nutilo.

Per naktį nerimusi jūra
Nurimo,
Ir aš nebeieškau
Jai rimo.

Ir padėdu plunksną į šalį,
Ir žodžiai sustingsta išalę
Į vakaro užmirštą mintį
Jau kito poeto įminti.

NEBAIGTA GIESMĖ

Kasdieną mokausi gyventi iš naujo,
Ir vis man rodos, kažką pamirštu,
Ką sužinau ir ką nesu sugniaužęs saujo,
Ką rytą, Viešpatie, parodei man pirštu.

Kasdien taupydamas, ką vakar kaip relikta,
Neįkainojama, ilgai ieškojęs, igijau,
Žinau, kažkas ištaręs: „Arkadiją palik ta...“
Paliksiu. Tik maldauju, ne tuojau.

Ne tuoj, po truputį ir pamažu, iš lėto,
Praeidamas pro šalį, Dieve, pasakyk,
Tu, Daržininke to gražaus šiltadaržio, gėlėto,
„Dar ne dabar, dar ne rytoj, dar kitąsyk“.

Dar ne dabar, per patį tą rudens dienų šviesumą,
Kai dar tokia graži mažų minučių eisenos žaismė,
Taip šventa, tartum Pakylėjimo metu per Sumą,
Taip skamba nebaigta garbės giesmė.

***

Neskubėkit, bėgančios minutės,
„Amžinybės laikrodžio sparnais...“
Mes dar norim būti, norim būt po
Šiuo dangum, it Viešpaties delnais.

Neskubėkit, bėgančios sekundės,
Nešamos gyvenimo bangu,
Kai pasaulis vis neliauja gundęs:
„Kiek dar grožio už žiemos langų...“

Neskubėkit... o tie metai bėga
Čia gegužio pievom, čia rudens
Derliaus dirvom. O nuleidus sniegą
Vėl gyvybės daigas tau pasivaids.

Neskubėkit...

Bernardas Brazdžionis
1993, vasario 2.

Apie meną ir politiką

JAV LB Kultūros tarybos suruoštas koncertas Čikagoje

LORETA

VENCLAUSKIENĖ

Jeigu muzikos menas grynas, o politika tauri, abi sritis galima savu būdu sugretinti, nes jos siekia tiesos ir tik jai tarnauja. Žinoma, muzikos kūrybos ir atlikimo srityje tektų kalbėti apie *meninę* tiesą. Tuo tarpu gyvenime teisybes ir neteisybes politikoje tartum visi gerai pažįstame. Ypač tie, kurie savo likimu patyrė daugybę išsigimusios prievartos „kompozicijų“.

Vasario 11 dienos koncerte Čikagoje, Jaunimo centro didžiojoje salėje, politikos ir muzikos atlikimo išgyvenimų ribos buvo visiškai tiksliai ir apibrėžtos. Salę pripildė ne tik todėl, kad norėjo išgirsti, beje, puikiai *Draugo* išreklamuotus, artistas. Žmonės susirinko pasirodyti dar nepamiršę asmens, labiausiai nusipelnusio atstatant Lietuvos nepriklausomybę. Turbūt buvo ir tokių, kurie šiam koncerto momentui nepritarė, bet po profesoriaus Vytauto Landsbergio paskambinto M. K. Čiurlionio Ekspromto (fis-moll), vis tiek atsistojo garsiai plojo. Politika yra politika.

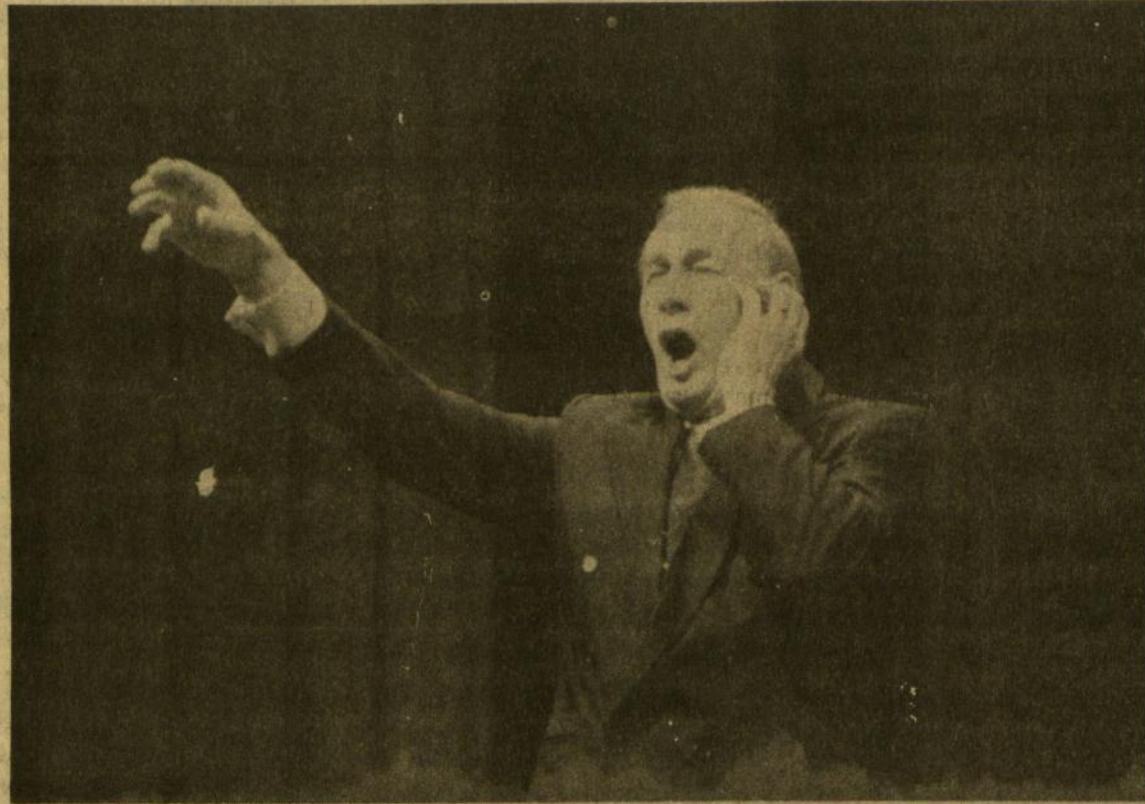
O profesorius grojo keistokai: žaismingai liūdnam, žesingą muziką pavertė tarso pavojų skelbiančių varpų lėtu gaudimu — garsiai, skausmingai. Kitą dieną maniau supratusi, kodėl atvykęs jis būtent šitaip su mumis pasisveikino. ALto suorganizuotame Vasario 16-osios minėjime išgirdau Landsbergio-politiko tiesą apie Lietuvos valstybės tariamą spindesį ir tikrą skurdą, kylantį galgi ne tik dėl kokio nors lietuviško naivumo.

LB Kultūros tarybos renginyje vasario 11 dieną dalyvavo profesionalūs atlikėjai. Ne tik įžymusis, karjeros laiptais aukštai įkopus basbaritonas Arnoldas Voketaitis. Kiti šio pasirodymo dalyviai — amžiumi jaunesni, bet, kaip skelbė programėlė, taip pat siekia rimto artistinio pripažinimo.

Atvykę studijuoti atlikimo meno De Paul universitete, jaunieji pianistai iš Lietuvos — Sonata Deveikytė-Zubovienė ir Rokas Zubovas — praėjusiais metais jau įsigijo bakalauro (Sonata) ir magistro (Rokas) laipsnius. Jaunoji pora ketė kartų skambino Balzeko Lietuvos kultūros muziejaus salėje. Prisimenu teigiamus atlikimo bruožus: Sonatai grojant — gražų garsų spalvos išgavimą ir Roko artistinę ištvėrmę bei puikią pianistinę techniką.

Lijana Kopūstaitė dainuoja JAV LB Kultūros tarybos suruošame koncerte vasario 11 dieną Jaunimo centre, Čikagoje.

...Arnoldas Voketaitis ne tik dainuoja, bet ir vaidina.

Jono Kuprio nuotrauka

Ypatingos pianistinės konkurencijos sąlygomis JAV nelengva patekti į žymiausių koncertinių salių sceną, tačiau abiejų pianistų pasirodymas vasario 11 dienos koncerte byloja apie tokio pobūdžio pastangas. 19-ojo šimtmečio lenkų kompozitoriaus romantiko Frederic Chopin'o Balade f-moll, op. 52 Sonata Zubovienė paskambino muzikaliai ir gerai techniškai. Pabrėždama lyriškąją kūrinio pusę,

ji išlaikė formos vientisumą gija, buvo susikaupusi ir grojo su didesniu nei anksčiau pasitikėjimu. Rokas Zubovas pasirinko vokiečių romantiko Johannes Brahms'o Pjeses fortepionui (Klavierstuecke) op. 119; muziką, kurią — kaip kartais sakoma, ne dėl techniškų atlikimo pusių, o dėl Brahms'o muzikos dvasinio garsų pasaulio trapumo, išraiškos atspalvių rafinuotumo — lei-

džiama skambinti tik subrendusiam pianistui. Rokas Zubovas grojo gerai, labai gerai, tartum šilčiau, atviriau. Tačiau ateityje praverstų dar gilesnės interpretacinės įtampos siekimas, įvairių nuotaikų akimirkas pateikiant kaip savitą derinį bramsiškai šiaurietiško santūrumo ir netikėtos romantinės išpažinties. Abu pianistai pasirodė padarę aiškia kūrybinę pažangą. Dainininkė Lijana Kopūstaitė į Čikagą atvyko nelabai seniai, ga atvyko palyginti neseniai, maždaug prieš metus. Ji turi stiprų, gražų ir spalvingą balsą. Profesinis pasiruošimas gerai įvertintas tarptautiniuose konkursuose: Moldavijoje 1989 metais laimėta 2-oji vieta, Atėnuose, Maria Callas varžybose 1991 metais — 4-oji premija, etc. Taip pat yra debiutavusi kaip solistė Vilniaus Operos ir baleto teatre. Gera pradžia, kaip sakoma, yra pusė darbo. Kita „pusė“ dar prieš akis: atkaklios pastangos siekti sutarčių dainuoti operos scenoje, būtinybė ruošti rečitalius, plėsti repertuarą, nuolatos gludinti vokalinę ir artistinę techniką. Iš pastarosios pusės aptariamame koncerte Lijana Kopūstaitė pasirodė neblogai. Tačiau Rozinos arijoje iš Gioachino Rossini operos „Sevilijos kirpėjas“ pasitaikė keletas vokalines technikos nesklaidumų, pageidautinas būtų buvęs ir greitesnis muzikos tempas. O kituose dviejuose kūriniuose — Dalios arijoje iš Balio Dvariono to paties pavadinimo operos ir, publikos prašymu,

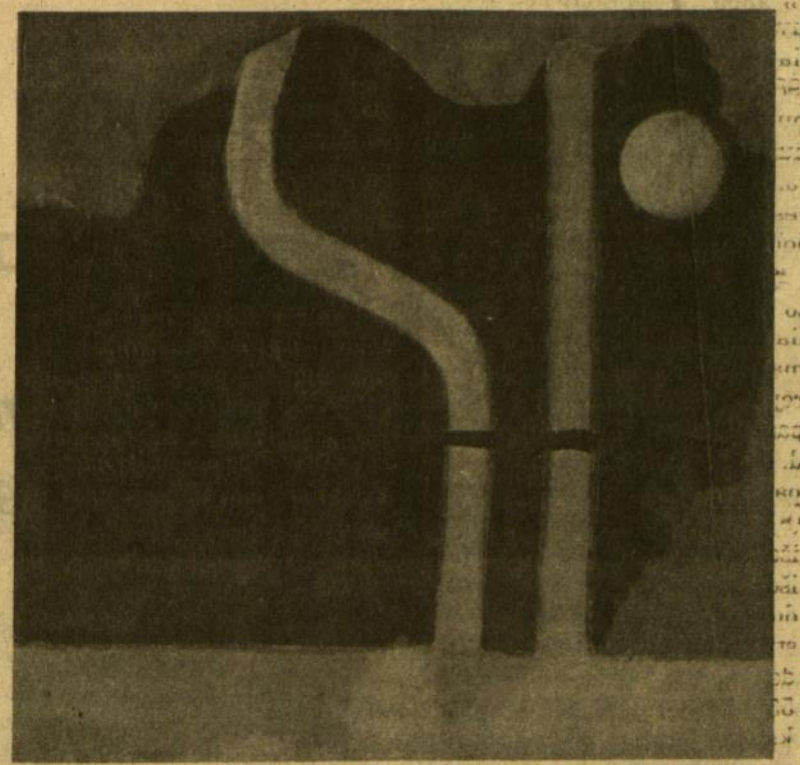
Tauros Underienės paroda Detroite

Šių metų kovo 18 ir 19 dienomis Dievo Apvaizdos parapijos kultūriniame centre Detroite Sendraugiai ateitininkai rengia Tauros Underienės akvarelių meno parodą. Parodos atidarymas bus šeštadienį, kovo 18 dieną, 7:30 v.v. Paroda tęsis sekmadienį, kovo 19 d. nuo 10 val. ryto iki 12:30 val. po pietų.

Taura baigė dailiojo meno studijas Wayne State universitete 1980 metais. Pagrindinė studijų sritis buvo akvarelės. Po studijų 10 metų dėmesį skyrė Montessori auklėjimui, lietuviškiems reikalams, ir šeimai. Prieš ketverius metus vėl pamažu grįžo prie meno. Jos akvarelių technika ne-tradicinė: formatais dažnai miniatiūrinis, spalvos gilios, paveikslai — abstraktai ir suabstraktintos temos. Per pastaruosius metus Tauros darbai buvo eksponuojami Čikagoje ir Detroite priemiestyje Royal Oak.

Detroito ir apylinkių visuomenė nuširdžiai kviečiama pamatyti Tauros ankstyvesnius ir vėliausius darbus kovo 18-19 dienomis.

Detroito Sendraugijų ateitininkų valdyba

Taura Underienė

Tiesa, 1995 Akvarelė, 7" x 7"

Parodos Kalifornijoje

Daugialypės moterys

Palos Verdes, Kalifornija, didžiuliam prekybos telkinyje yra „The Artist's Studio“ galerija. Čia nuo sausio 9 iki vasario 19 dienos buvo rodomos Jurgio Šapkaus naujausios skulptūros.

Kažkada saka, kad kurčias ar apkurtes aktorius vaidinimą kala iš tylos ledo. Panašiai ir skulptorius savo kūrybinį gestą iškala ar nulipdo iš tylinės medžiagos gabalo. Ir jei skulptoriaus tema yra nuoga moteris, toks kūnu virtęs tylus kūrinys niekad netyli. Jis prasmingai šneka moters laikysenomis.

Jurgio Šapkaus eksponuojamos „Daugialypės moterys“ (Multi-faceted women) yra nulipdytos iš deginto šviesaus molio, su įvairių pozų išraiška. Kiekvienoj figūroj jamžintas būsenos judesys: melancholijos, nekantumo, veiksmo, susimastymo, apskaičiavimo (reckoning), atvan-

bulintu instrumentu. Solistas jau įėjo į amerikiečių operinio meno istoriją, tačiau liko savas ir mūsiškių tarpe. Iš to gal nedarykime išvadų apie jau tartum vykstantį kokį nors kultūrų, ar kartu, „susiliejamą“. Geriau pagalvokime, kaip susikurti keletą naujų tokių koncertinio gyvenimo tradicijų, kurios sudomintų išsisklaidžiusią, bet kūrybingą amerikietiška lietuvių kartą.

Naujoji JAV LB Kultūros taryba, atrodo, to siekia. Pirmiausia, bandydama pati susipažinti su nebe *egzoda*, o įprastinės emigracinės visuomenės kultūrinės veiklos galimybės. Sėkmingai pradėjus, palinkėjime jai tolesnio išradinumo ir energijos.

gos... Kas būdinga, kai kurios kūno dalys atpjautos viena nuo kitos: per juosmenį, atskirai galva, ranka, koja. Šitoks nuogalių demontavimas sukelia nuostabą su abejone (kaip čia dabar?!), na, ir mintį, kad žmogaus visuma yra dalių dalelių suma. Tarp kitko, kalifornietiško žemės drebinimo atveju, dekonstruota skulptūra jau iš anksto yra suskaldyta — ne stichiškai, o meniškai.

Jurgi Šapkę palankiai aprašo sausio-vasario mėnesio numeryje žurnalo *Palos Verdes Style*. Iškelia jo energiją, drąsą, tiesumą.

Šviečia lietuvių dvasia

„Nepriklausoma unikalia lietuvių dvasia šviečia Ilonos Brazdžionis-Kerr paveikslai, savitu reliefu atlikti, parodantys folklorą, dvasingumą ir etninį pasaulį“.

Šitaip su dailininke supažindina Pietų Kalifornijos mėnesinis leidinys *Art Scene* sausio numeryje, čia pat pridėta jos kūrinių „Ruduo“ nedidelė nuotrauka. Proga ypatinga — Ilonos 28 kūrinių paroda buvo atidaryta sausio 21 dieną drauge su Rebecca Levy, Daniela Romero ir Dace Leilausis darbais žinomose Courtright galerijoje (310 North Mansfield, Los Angeles, CA — valandos nuo 12 iki 5). Vykė iki kovo 10 dienos. Džiugu, kad Ilona Brazdžionis-Kerr šiuo sunkiu dailės paklausa laikotarpiu, išnaudoja įvairias galimybes rodyti savo dėmesio vertus darbus, kuriams nuo kitų skirtingų stiliumi. Ir nusivylimai nepakerta jos sparnų.

Pranas Visvydas

Koncerto metu: JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė Alė Kėželienė, JAV Lietuvos Bendruomenės pirmininkė Regina Narušienė su profesorium Vytautu Landsbergiu, skambinusi koncerto programoje.

Jono Kuprio nuotrauka

Po koncerto Jaunimo centro scenoje: profesorius Vytautas Landsbergis, akompaniatorius Manigirdas Motekaitis, pianistai Rokas Zubovas ir Sonata Deveikytė-Zubovienė, akompaniatorė Gintė Čepinskaitė, solistai Lijana Kopūstaitė ir Arnoldas Voketaitis.

Jono Kuprio nuotrauka